

Державний архів Сумської області

**Роменський дитячий будинок Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни Роменського району Сумської області**

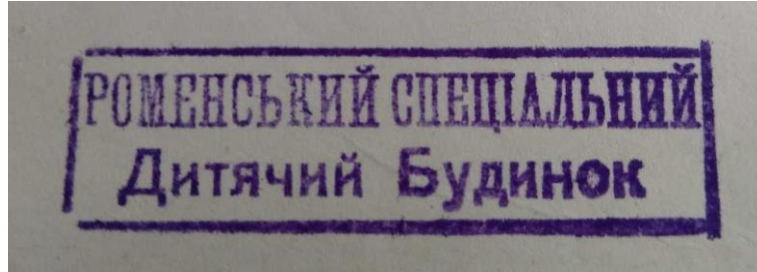
ФОНД Р-6012

Опис № 4

1944-1951

ПЕРЕДМОВА

до опису №4 фонду Р-6012 – Роменський дитячий будинок
Роменського районного відділу народної освіти
м. Ромни Роменського району Сумської області

З приходом радянської влади у 1918 році дитячі притулки, що існували в дореволюційній Росії на благодійні кошти, декретом Раднаркому були перетворені на державні дитячі будинки й передавались у відання спеціально створених комісій. Для нормування процесу організації мережі дитячих закладів для безпритульних дітей Наркомос видав низку положень, зокрема, «Про дитячу трудову колонію», «Про трудову комуну для підлітків», «Про прийомні пункти», «Про створення відкритих дитячих будинків»

Якщо до революції на соціальний розвиток безпритульних дітей, крім державних, впливали благодійницькі організації та церква, а виховання базувалось на ідеалах християнської моралі та відданості монархії, то більшовики оголосили принципами комуністичного виховання марксизм, класовість, атеїзм, колективізм та інтернаціоналізм. Безпритульні діти були беззахисними перед ідеологічним тиском тоталітарного режиму й виховними експериментами радянської педагогіки. *«Воспитывать у детей чувства советского патриотизма, беспредельной преданности партии, правительству и т. Сталину»* (оп.2, спр.6).

Наприкінці 1930 – початку 1940-х років у дитячих будинках Радянського Союзу почала спостерігатись певна тенденція: вихованців дитбудинків, особливо тих, що були круглими сиротами чи дітьми репресованих «ворогів народу», які не знали своїх батьків, намагалися раніше строку випустити у доросле життя.

Форми виявлення дитячої безпритульності також були різними: жебрацтво, бродяжництво, проституція, правопорушення. Причини виникнення безпритульності й втрати дітьми зв'язку з батьками мали системний характер. Значна частина дітей втратила зв'язок із батьками під час евакуації внаслідок голоду 1921–1923 років. У цілому, якщо на 1919-1920 роки в Україні нараховувалося приблизно 7.600.000 дітей, то 1/8 частина з них була безпритульною (950 тисяч).

Чергова «третя хвиля» безпритульності та сирітства розпочалася в СРСР після виходу в світ наказів НКВС «Об операции по репрессированию жен и детей изменников родины» (15 серпня 1937 року) і «О детях

репрессированных родителей» (20 травня 1938 року), згідно з якими жінки «зрадників батьківщини» відправлялись до таборів на 5–8 років, а їх діти – до дитячих будинків.

Після визволення Сумської області для дітей, батьки яких загинули на фронті, у 1944 році створили 8 спеціальних дитбудинків.

З книги Петра Картавого «Світ осиротілих дітей: крізь біль і міфи – до справжності» (Суми. Видавництво «МакДен». 2011):

Довідка Сумського виконкому обласної Ради від 26 травня 1948 року Про хід виконання постанови РМ УРСР №235 від 10 березня 1948 року «Про заходи по ліквідації дитячої безпритульності та бездоглядності» станом на 1-е травня в області було 42 дитячих будинки з загальною кількістю 6230 дітей, з них: спецдитбудинків 8 з кількістю дітей 1666, звичайних дитбудинків 30 з кількістю дітей 4044, санаторних 1 з кількістю дітей 108, шкіл-інтернатів 3 з кількістю дітей 312. У Сумському облвідділі народної освіти життєдіяльність дитбудинків забезпечував сектор із 3 чол.

* * *

У 1926 році було відкрито Роменський дитячий будинок. У 1943 році школа реорганізована в дитячий будинок №1 для дітей-сиріт.

Згідно постанови виконкому Сумської облради депутатів трудящих за № 71 від 12.12.1942 у м. Ромни утворений дитячий будинок на 150 осіб. В додаток до постанови виконкому райради депутатів трудящих від 21 лютого 1944 року дитячому будинку передано приміщення

колишнього житлового будинку по вул. Щучки, буд. 23 (колись там були пральня, лазня, їдальня, клуб, які згодом були зайняті під квартири). Організовано допоміжне господарство з передачею дитбудинку землі, коней, свиней, корів.

У 1946 році в розпорядженні будинку було 5 будівель, з них: у 2 будинках жили діти, в інших були кухня, столова, контора, пральня та інші підсобні приміщення. Було 2 майстерні – швейна та чоботарська. Станом на 1953 рік – 5 будівель, з яких три (з них дві дерев'яні) зайняті 19 дитячими спальнями. На кінець 1954 року у дитбудинку було 122 вихованці (74 хлопчики, 48 дівчат).

На виконання постанови виконкому обласної Ради депутатів трудящих № 262 від 4 квітня 1959 року «Про розширення сітки шкіл-інтернатів у 1959 р.» Наказ по Сумському обласному відділу народної освіти від 01 червня 1959 року «Про реорганізацію Правдинського, Путивльського, Роменського і Іванівського санаторного, Роменського № 3 та Миропільського дитячих

будинків у школи-інтернати» Роменські дитячі будинки № 1 та № 3 реорганізовані у Роменську школу-інтернат на 210 учнівських місць. (оп.2, спр.89).

За наказом облвн №42 від 07.04.1959 на базі колишньої міської школи №4 та дитячого будинку №1 було створено Роменську школу-інтернат. З 03.05.1995 - школа-інтернат ім. О.А. Деревської.

У повоєнні часи підсобне господарство дитбудинку відіграло важливу роль, бо в державі було сутужно з харчами, більшість яких розподілялась за продовольчими картками.

Станом на 1958 рік дитячий будинок мав таке підсобне господарство свинарник, овочесховище, сарай, птахівник, а саме: коней – 4, корів – 2, телиця – 1, свиней – 76, курей – 30; сад (посаджений у 1956 році – 2,72 га), старий сад – 1 га.

Професійно-трудове навчання вихованців проводилося у майстернях та підсобному господарстві.

Норми харчування на одну дитину 10-12 років у повоєнні роки в інтернатних установах:

Булки 6 кг, хліба житнього 9 кг, цукру 1,5 кг, крупи (у т.ч. рис) - 3 кг, борошна 0,5 кг, сиру (творог) - 1 кг, молоко – 9 л, сметана 0,5 кг, тваринного масла - 0,9 кг, рослинних жирів – 0,3 кг, риби – 1,2 кг, м'яса – 2,4 кг, оселедця – 0,5 кг, яєць – 1,5, картоплі – 9 кг, овочів – 9 кг, фрукти, ягоди - 4,5 кг, чай – 0,02 кг, кофе – 0,03 кг, повидло – 0,3 кг. З округленням на 1 вихованця – 100 крб.

У 14 років вихованці дитячого будинку випускалися у самостійне життя з мінімальним забезпеченням речами.

У справах є заяви громадян про видачу їм на виховання дітей, здебільше це діти, яких раніш здавали на виховання у дитбудинки, та найближчі рідні – племінники, онуки.

* * * * *

У 2019 році проведено науково-технічну обробку документів постійного терміну зберігання фонду, вдосконалення та переробку описів.

На подальше постійне зберігання були залишені справи: накази та розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти, по дитячому будинку, домові книги, листування, статистичні відомості, плани та розпорядження щодо виховання дітей, фінансові документи, списки, книги реєстрації та обліку вихованців, особові справи та індивідуальні медичні картки дітей, свідоцтва вихованців про закінчення школи, списки дітей у розшуку, заяви громадян про взяття дітей на виховання, розписки в отриманні дітей, особові справи вихователів, документи по підсобному господарству.

В описах відредаговані заголовки та дати справ, уточнена кількість аркушів, описи передруковано, складено історичну довідку та передмову, акт перероблення опису архівного фонду.

Справи в описах систематизовані за датами. Старі інвентарні описи взяті на облік. На впорядковані документи складено описи № 1 за 1927-1939 роки на 59 справ, опис № 1-о за 1926-1939 роки на 46 справ, опис № 2 за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 2-о за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 3 за 1945-1955 роки на 71 справу, опис № 4 за 1944-1951 роки на 25 справ, опис № 4-о за 1944-1950 роки на 31 справу, опис № 5-о за 1947-1954 роки на 47 справ.

Провідний архівіст

О. АНДРЮЩЕНКО

Роменський дитячий будинок
Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни
Роменського району Сумської
області

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Державного архіву
Сумської області

_____Ю. ОЛІЙНИК
_____2019

Фонд Р-6012

Опис № 4
справ постійного зберігання
за 1944-1951 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Витяг з протоколу виконавчого комітету Роменського районної ради депутатів трудящих, накази, розпорядження Сумського обласного відділу освіти про організацію дитячого будинку, ремонт приміщень та іншого змісту	30.03.1944	20.09.1944	5	
2.		Накази з особового складу по Роменському дитячому будинку	01.12.1944	12.01.1945	6	
3.		Штатний розпис	24.07.1944	20.09.1944	2	
4.		Приймально-здавальний акт, складений при зміні бухгалтера	18.09.1945		1	
5.		Річний звіт про діяльність за 1945 рік	1945		7	
6.		Кошторис. Реєстраційна картка по штатах. Штатний розпис за 1946 рік	1946		8	

1	2	3	4	5	6	7
7.		Виписки з протоколів виконавчого комітету Роменської районної ради депутатів трудящих про затвердження прибутково-видаткового кошторису, асигнування коштів. Кошторис адміністративно-управлінських видатків підсобного господарства за 1946 рік	04.09.1946		2	
8.		Акт ревізії фінансово-господарської діяльності за період з 1 січня 1946 року по 1 грудня 1946 року	01.12.1946	14.12.1946	15	
9.		Накази з особового складу по Роменському дитячому будинку	01.01.1947	31.12.1947	22	
10.		Прибутково-видатковий кошторис, реєстраційна картка по штатах підсобного господарства	1947	18.06.1947	8	
11.		Приймально-здавальні акти, складені при зміні бухгалтера, сестри-господарки	10.08.1947	23.10.1947	6	
12.		Річний звіт про діяльність за 1947 рік	01.01.1947	30.12.1947	7	
13.		Приймально-здавальний кошторис, реєстраційна картка по штатах підсобного сільського господарства	23.04.1948		15	
14.		Річний звіт про діяльність за 1948 рік	1948	03.01.1949	16	
15.		Оборотний баланс підсобного сільського господарства	01.07.1948	01.01.1949	4	
16.		Кошторис. Реєстраційна картка по штатах за 1949 рік	1949		22	

1	2	3	4	5	6	7
17.		Картка державної реєстрації підсобного сільського господарства. Додаток до тимчасового положення	28.06.1949		2	
18.		Кошториси прибутків та видатків, реєстраційна картка по штатах підсобного господарства за 1949 рік	1949	13.05.1949	9	
19.		Акт ревізії фінансово-господарської діяльності за період з 1 січня 1949 року по 10 листопада 1949 року. Приймально-здавальний акт, складений при зміні комірника	06.04.1949	21.11.1949	11	
20.		Річний звіт про діяльність за 1949 рік	1949	18.01.1950	38	
21.		Річний звіт про діяльність підсобного сільського господарства за 1949 рік	01.01.1949	01.01.1950	13	
22.		Кошторис. Реєстраційні картки по штатах. Штатний розпис за 1950 рік	24.04.1949	20.04.1950	17	
23.		Виробничий план, кошториси видатків, прибутків, штатні розписи підсобного сільського господарства за 1950 рік	1950		12	
24.		Річний звіт про діяльність	01.12.1950	05.01.1951	39	
25.		Річний звіт про діяльність підсобного сільського господарства за 1950 рік	1950	01.01.1951	15	
26.		Старий опис			10	

До опису внесено 26 (двадцять шість) справ з № 1 по № 26 у тому числі:
літерні №№ _____, пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

О. АНДРЮЩЕНКО

22.11.2019

Перевідна таблиця шифрів фонду Р-6012 опис № 4

Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи
1.	1	14.	34
2.	2	15.	35
3.	3	16.	38
4.	8	17.	39
5.	12	18.	40
6.	14	19.	41
7.	15	20.	46
8.	16	21.	47
9.	21	22.	49
10.	23	23.	50
11.	24	24.	55
12.	28	25.	56
13.	31	26.	Старий опис